

CORABIA CĂRȚII BIBLIOTECII NAȚIONALE
A REPUBLICII MOLDOVA PRIN TIMP

Raisa PLĂIEȘU,
Biblioteca Națională
a Republicii Moldova

Rezumat: *Articolul sintetizează activitatea editorială prin timp a Bibliotecii Naționale a R. Moldova, axându-se pe aspectele de restructurare al serviciului „Editura” (actualmente Centrul editorial-poligrafic), atât la nivel poligrafic cât și biblioteconomic, bibliografic și științific prin noua structură și valorificare a metodologiilor în sistemul național de biblioteci. Scoate în evidență peste 600 publicații ieșite în lumină în cei 30 ani de activitate cu diferite publicații de specialitate și ediții periodice, se descrie despre munca neostenită a redactorului prin obiectivele și atribuțiile principale de serviciu în procesul de redactare a manuscrisului și până la apariția lui în lumină.*

Cuvinte-cheie: *Centrul editorial-poligrafic, Biblioteca Națională a R. Moldova, activitate editorială, manuscris, impact, realizări, publicații, autoinstruire.*

Abstract: *The article elaborates a synthesis of publishing activity of the National Library of the Republic of Moldova throughout the time. It axes on aspects of restructuring of „Editura” Section (at present – Editorial and Publishing Centre): polygraphic specific to library, bibliographic and scientific, established in its new structure by valorisation of methodology of the National Librarianship System. More than 700 publications (a variety of specialized monographs and serials) printed during 30 years of its activity are reviewed. Untiring work of editor and redactor is described: with their major objects and powers, in a continuing process of editing a manuscript up to its appearance in a printed form.*

Keywords: *Editorial and Publishing Centre, National Library of the Republic of Moldova, editorial activity, manuscripts, impact, achievement, publications, self study.*

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este o corabie a Cărții prin timp, care navighează prin valurile timpului de 188 de ani. Cursul vieții sale de plutire a fost greu și anevoios, care mereu a înfruntat furtunile vieții: revoluții, cele două războaie mondiale, alipirea și despărțirea de Patria mamă – România, deportările staliniste, sistemul totalitar sovietic, perioada de independență a R. Moldova etc. Toate aceste evenimente seculare le-a trăit și le mai trăiește în Cartea vremii sale, unde s-a străduit să le moștenească în patrimoniul ei național de la cei care le-au scris pe filele îngălbenite ale timpului. Măinile trudite și neobosite ale sutelor de bibliote-

cari prin ani de la BNRM, cu mare grijă și responsabilitate au șters praful de pe milioanele de cronici, deschizând copertile lor au revărsat lumina Cuvântului prin timp în sufletele oamenilor.

La răscrucea anilor 1989-1990, corabia Cărții Bibliotecii Naționale și-a schimbat cursul spre un nou răsărit al vremii, unde a rămas să staționeze pe țărmul Independenței Republicii Moldova. Anume în această perioadă Biblioteca Națională și-a restructurat din rădăcini activitatea sa biblioteconomică, bibliografică și științifică prin noua sa structură și valorificare a metodologiilor noi de activitate. Odată cu această restructurare a bibliotecii prin timp, toate schimbările care

aveau loc în interiorul și exteriorul vieții ei era nevoie de o evidență și oglindire editorial-poligrafică. Astfel, după anul 1990, odată cu schimbările ei organizatorice din punct de vedere biblioteconomic și bibliografic, se restructurează și activitatea editorială a serviciului „Editura” (actualmente Centrul editorial-poligrafic). Bazele activității editoriale au fost organizate de ex-directorul BNRM domnul Alexe Rău, doctor în științe filosofice, scriitor, împreună cu colaboratorii Bibliotecii Naționale a R.Moldova. Pe parcursul anilor au activat și mai activează redactori profesioniști: Elena Turuta (șefa serviciului „Editura”); Elena Mîslițchi, Gabriela Buruiană, Valentina Gălușcă, Tatiana Luchian, Jana Badan, Natalia Rotari, Cornelia Hâncu, Tatiana Bahmuteanu (actualmente șefa secției Centrului editorial-poligrafic), Ludmila Șimanschi, Raisa Plăieșu, care redactează și au scos în lumină atât ediții periodice de specialitate cât și cărți în domeniul biblioteconomiei și bibliografiei: ediția lunară „Gazeta bibliotecarului” (2000-2011); „Salon expres” (1992-2015), publicație a Salonului Internațional de Carte; revista științifică și bibliopraxiologică „Magazin bibliologic”, o parte din aceste ediții care apar și până în prezent: monografii, culegeri, bibliografii, biobibliografii, publicații de referință, publicații metodologice, lucrări didactice, publicații de sinteză, ediții promoționale

Materialele promoționale ale BNRM

etc. Serviciu „Editura” a fost mereu o echipă unită unde au activat și mai activează și alți colaboratori: Dragoș Popa-Miu, pictor și designer; Maria Griniuc, machetatoare; Vlad Perțu, machetator; Rita Creangă și Diana Odobescu, machetatoare; Cristina Ceoinac și Vladimir Kravcenko, pictori; Alexandru Burdilă, specialist principal și alții. În cadrul serviciului „Editura” (actualmente Centrul editorial-poligrafic) funcționează compartimentul „Imprimeria”, unde tipărește și multiplică producția editorială BNRM și poartă răspundere pentru calitatea standartelor poligrafice. Pe parcursul anilor în această secție poligrafică au muncit cu abnegație și mai muncesc și astăzi: Valentina Cerepanova, Eudochia Tur, Liuba Volovețchi, Ludmila Pisaniuc - operatoare; Serghiei Odot; Anastasia Corcimari, Tamara Krișanatki - legători; Eugen Daghi și Mihai Burdilă au fost șefi de secție la „Imprimerie”. Actualmente compartimentul „Imprimerie” se află în cadrul Centrului editorial-poligrafic BNRM.

Activitatea editorial-poligrafică a BNRM prin cei 30 de ani de activitate se remarcă prin redactarea, valoarea, tematica și aspectul poligrafic al edițiilor apărute pe parcursul anilor. Profesionalismul redacțional al edițiilor editoriale a făcut față la nivel înalt, unde mereu s-a bucurat de succes. Pe tot parcursul anilor, redactorii din serviciul „Editura” (actualmente Centrul editorial-poligrafic) au fost întotdeauna pe prima linie a Bibliotecii Naționale, depunând eforturi maxime creatoare la editarea tuturor edițiilor, ducând faima editorial-poligrafică și prin materialele promoționale a manifestărilor culturale, atât internaționale cât și republicane: Salonul Internațional de Carte, Simpozionul Internațional „Valori bibliofile”, Anul bibliologic, „Nocturna bibliotecilor”, Zilele Europene ale Limbilor Europene, Zilele Europene ale Patrimoniului, Forumul Managerilor din Sistemul Național de Bibliotecă, Festivalul Internațional al Cărții și Lecturii (actualmente Programul *LecturaCentral*) și anume prin: cărți, bannere, ziare („Gazeta bibliotecarului”, „Salon-expres”), revista „Magazin bibliologic”, „Calendar Național”, diplome, testimonii, afișe, diferite bucle și broșuri, expoziții de carte etc. Echipa editorială care era alcătuită din: redactori, machetatori, pictori, operatori activau mereu în echipă, uneori și în zilele de sărbătoare, până-

n orele târzii de noapte în incinta Bibliotecii Naționale, în cele mai dificile împrejurări, în termenii cei mai restrânși de timp prin editare a diferitor ediții periodice, cărți, materiale promoționale și de specialitate.

Legea cu privire la activitatea editorială Nr.939-XV din 20.04.2000 elaborat de Parlamentul Republicii Moldova prevede că: ”Activitatea editorială reprezintă totalitatea activităților editurii (organizatorice, de creație, economice) și constă în pregătirea pentru tipar, tipărirea și difuzarea diverselor genuri de tipărături: cărți, ziare, reviste, note, calendare, ediții de artă, etc., unde are următoarele etape:

a) Prepress – totalitatea procedurilor orientate spre redactarea, traducerea, culegerea, redactarea tehnică, ilustrarea și machetarea lucrărilor;

b) Tipărire – proces tehnologic de multiplicare a originalului editorial;

c) Difuzare – distribuirea producției editoriale prin rețeaua de biblioteci și alte căi”.

Prin aceste etape de activitate editorială trece și Centrul editorial-poligrafic în colaborare cu alcătuitoarii din diferite secții a BNRM, unde au fost editate aproximativ din anul 1988 până în prezent peste 600 de titluri de carte. Planul editorial al secției Centrului editorial-poligrafic este traseul editorial principal de activitate, care se îndeplinește în fiecare an, unde se coordonează cu șefii de secții și alcătuitoarii responsabili de edițiile ce le pregătesc pentru editare.

Dacă într-o editură cu profil artistic, redactorul redactează doar manuscrise artistice: poezii, proză, romane, pe când redactorul la Centrul editorial-poligrafic de la BNRM redactează diferite manuscrise de specialitate și ediții periodice:

▪ **Bibliografii:** *Bibliografia Națională a Moldovei. Moldavistica (Exteriorica); Bibliografia Națională a Moldovei. Publicații oficiale; Bibliografia Națională a Moldovei. Teze de doctorat; Cultura în Moldova: buletin de informare și documentare Cronica vieții politico-administrative, social-economice și culturale a Moldovei; Meșteșuguri populare tradiționale moldovenești; Colecția “Plasticienii Moldovei”; Colecția “Compozitorii Moldovei”; Colecția “Clio și Biblon”; Bibliografia Biblioteca Națională a Republicii Moldova;*

Edițiile bibliografice ale BNRM

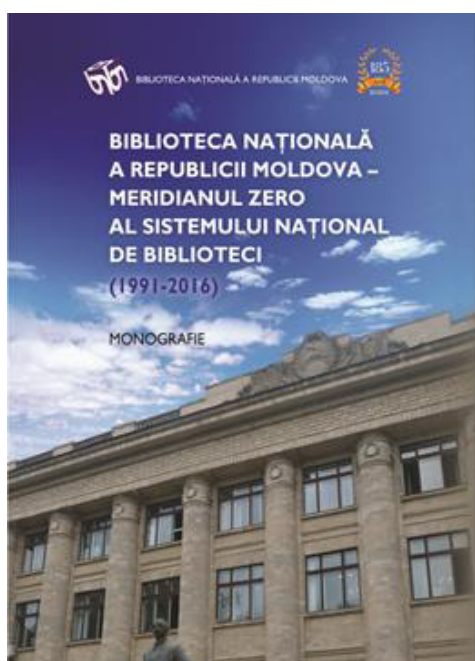
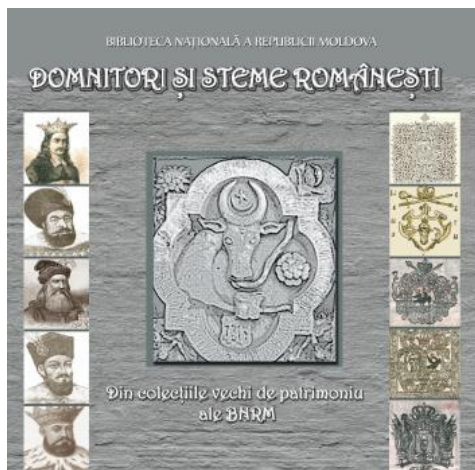
▪ **Biobibliografii:** *Biobibliografie Ion Ungureanu; Biobibliografie Ștefan cel Mare; Biobibliografie Gheorghe Mustea; Biobibliografie Mihai Prepelită; Biobibliografie Alexandru Sturdza; Biobibliografie Petru Buburuz; Biobibliografie Nina Soroceanu: Rodul cuvintelor; Biobibliografie Tudor Zbârnea; Biobibliografie Valentina Rusu-Ciobanu; Biobibliografie Valeriu Gagiu; Biobibliografie Nicolae Roibu, Biobibliografie Gheorghe Oprea; Biobibliografie Alexe Rău; Biobibliografie Ludmila Toma; Ludmila Corghenci.*

Edițiile biobibliografice ale BNRM

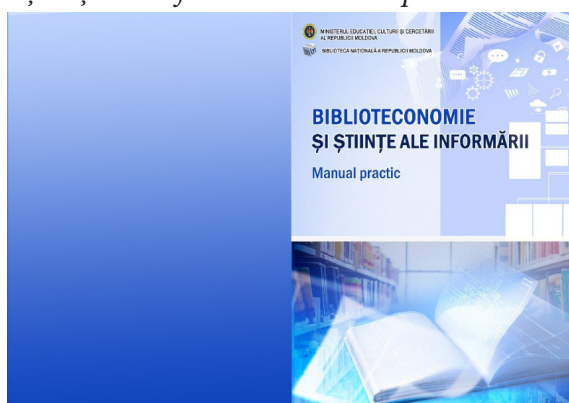
Omul din Templul Cărții și Științei. Monografie biobibliografică.

- **Monografii:** *Centrul Biblioteconomic Național: conținut de calitate și schimbări de perspectivă. Monografie aniversară; Biblioteca Națională a Republicii Moldova - meridianul zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016); Veronica Cosovan. Domnitori și steme românești.*

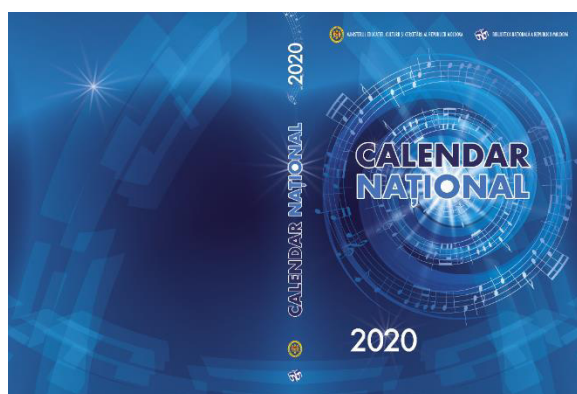
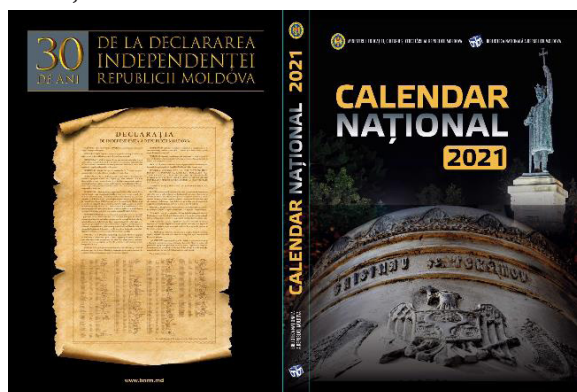

Monografiile ale BNRM

- **Lucrări practice:** *Biblioteconomie și științe ale informării. Manual practic.*

- **Publicații de referință:** *Calendar Național.*

Publicații de referință ale BNRM

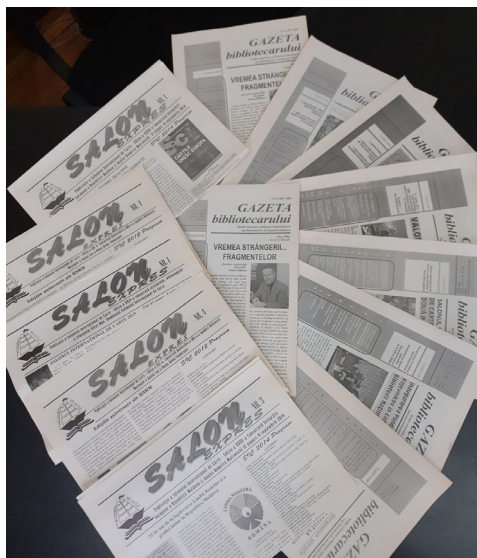
- **Publicații metodologice:** *Biblioteconomia Moldovei. Cadru de reglementare; Indicatori de performanță pentru biblioteci. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 11620:2016; Buletin bibliologic; Imaginea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în mass-media din străinătate (1991-2011); Tribuna avocatului bibliotecii. Îndrumar pentru bibliotecari; Osoianu-Filip, Vera. Biblioteca publică între percepția tradițională*

și utilizatorul modern; Osoianu, Vera. *Biblioteca în căutarea identității; Bibliotecarii renumiți din istoria culturii mondiale.*

Ediții metodologice

▪ **Ediții periodice de specialitate:** *Magazin bibliologic; Gazeta bibliotecarului, Salon expres.*

Ediții periodice de specialitate ale BNRM

▪ **Publicații de sinteză:** *Imaginea Republicii Moldova în străinătate. Almanah; Basarabeni în lume: materialele polipticului cultural-istoric și științific organizat de BNRM; Bibliotecile publice din Republica Moldova. Situații statistice; Biblioteca Națională: raport anual; Omagiu „Străjerilor” patrimoniului documentar al BNRM.*

Publicații de sinteză ale BNRM

▪ **Ediții promoționale:** *Din comori- le BNRM: ediție ilustrată consacrată cărții vechi și rare din fondurile bibliotecii; O retrospectivă a edițiilor Salonului Internațional de Carte; Gala Laureatilor Premiilor*

Naționale GALEX, Valori bibliofile, Salonul Internațional de Carte Bookfest, Nocturna bibliotecilor și alte materiale.

Astfel, munca redactorului de la BNRM este multilaterală, cu o responsabilitate și răspundere mare, cu o pregătire în toate aceste profiluri mai înaltă și profesionistă, ceea ce mereu se cere să se autoinstruiască de sine stătător prin sistematica pregătire a profesiei sale de redactor, îndeplinind toate cerințele gramaticale, sintactice, textuale prin redactare după conținut și formă.

Adevărat, că pentru un redactor, procesele etapelor de editare a manuscriselor sunt anevoioase unde se cere o încadrare în timp, conform planului de activitate a redactării și pregătirii pentru tipar. Redactorul este obligat să-și îndeplinească: obiectivul general al funcției sale, obiectivele specifice, atribuțiile, responsabilitățile, împuternicirile, relațiile ierarhice, relațiile de colaborare, să deie dovadă de experiență profesională, competențe speciale, abilități, aptitudini, de o cunoaștere profundă a domeniului în care activează, să se lectureze mereu ca să fie la curent cu toate noutățile din viața înconjurătoare. Astfel primul proces de muncă este prezentarea manuscrisului în redacția editurii conform planului de activitate în termenii stabiliți, între Centrul editorial-poligrafic și secțiile din BNRM. Din păcate acești termeni nu se respectă întotdeauna și redactorul este nevoit de multe ori să lectureze într-un timp scurt de redactare. Din anul 2019, odată cu înființarea Consiliului redacțional al BNRM (președinte fiind doamna Ludmila Corghenci), toate manuscrisele înainte de a fi prezentate în redacție, sunt discutate, verificate, modificate, îmbunătățite, aprobate pentru publicare de membrii consiliului. Această idee nouă de implementare ajută atât alcătuitorului sau autorului, cât și redactorului la editarea calitativă și profesională a conținutului manuscriselor.

Redactorul este obligat să îndeplinească obiectivele și atribuțiile principale ale manuscrisului de la redactare și până la apariția lui în lumină prin următoarele etape:

- Efectuează redactarea în forma originală al manuscrisului (Word) și introduce

corectura în manuscris în forma electronică;

- Efectuează redactarea, precorectura și corectura materialelor textuale (2-3 corecturi) biblioteconomice, științifice, sociologice și informaționale;

- Conlucrează cu autorii și alcătuitorii în vederea remedierii de formă, concept și stil a manuscriselor;

- Monitorizează procesul de machetare computerizată a exemplarului prepress, operând procesul lingvistic, bibliografic, biblioteconomic a tuturor manuscriselor;

- Verifică cuvintele neclare în: *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic a limbii române*, *Dicționarul explicativ ilustrat al limbii române*, *Dicționarul general de sinonime al limbii române* și de asemenea alte cuvinte tematice, nume de autori, diferite personalități în diferite domenii, denumiri de instituții și organizații, orașe și țări din lume atât pe Internet, cât și în *Dicționarul enciclopedic ilustrat*, alte surse științifice, sociologice, biblioteconomice și bibliografice (*Dicționar de Biblioteconomie și Științe ale Informării*);

- Conlucrează cu pictorul designer asupra prezentării grafice a manuscriselor biblioteconomice și bibliografice și a revistei "Magazin bibliologic";

- Completează și transmite formularul pentru Camera Națională a Cărții din R.Moldova pentru a cere datele referitor la CZU și ISBN a manuscrisului pentru tipar;

- Expediază odată cu formularul, exemplarul prefinal al manuscrisului machetat în forma electronică PDF la Camera Națională a Cărții din R.Moldova;

- Perfectează exemplarul manuscrisului prepress pentru „bun de tipar”;

- Urmărește executarea poligrafică a publicațiilor biblioteconomice și informaționale în vederea tirajării calitative și operative a exemplarului prepress;

- Repartizează și transmite depozitul legal a exemplarelor publicațiilor apărute la Biblioteca Națională a R.Moldova și Camera Națională a Cărții din R.Moldova;

- Transmite și distribuie prin acte de predare / primire numărul de exemplare apărute, alcătuitorului care a lucrat asupra manuscrisului din secțiile respective ale

BNRM.

Redactorul trebuie să cunoască și să fie informat cu: legile Republicii Moldova, Codul deontologic al bibliotecarului, Cadrul de reglementare a activității bibliotecii, Regulamentul de organizare și funcționare al secției, standardele naționale în vigoare referitoare la biblioteconomie, informare și documentare și altă lectură de specialitate, care toate au un impact asupra activității sale de lucru. De asemenea trebuie să cunoască și să respecte descrierea bibliografică în procesul de redactare a publicațiilor și să aplice tehnologii noi pentru modernizarea activității editoriale a bibliotecii. Un rol important în procesul său de muncă sunt abilitățile:

- ☺ Nivelul corespunzător de cultură spirituală (cultura vorbirii, autocontrol);
- ☺ Capacitatea de analiză și sinteză,
- ☺ Planificarea și asumarea responsabilităților;
- ☺ Gestionarea informațiilor și preocuparea pentru calitatea muncii;
- ☺ Atenție, concentrare, meticulozitate, inovație și creativitate;
- ☺ Responsabilitate, receptivitate la noi idei și deprinderi în echipă;
- ☺ Tendințe către dezvoltarea profesională continuă;
- ☺ Abilități tehnice – cunoașterea programelor editoriale: Word, Excel, TinREAD, SIBIMOL, Repozitoriul Zenodo și alte diverse programe de redactare și de verificare antiplagiat.

Un rol important în activitatea de muncă a redactorului este atestarea, care îi mobilizează întreaga activitate de muncă prin ridicarea profesională a tuturor abilităților și competențelor sale, îl ajută să-și perfecționeze calificarea activității sale de muncă și nivelul de pregătire pe o durată de cinci ani, făcând o sinteză asupra sa de pregătire lingvistică, biblioteconomică, bibliografică și științifică.

Ridicarea nivelului profesional redacțional sunt atașate și în temele acțiunilor de perfecționare profesională în cadrul secției Centrului editorial-poligrafic al Planului editorial pe anul 2021 prin următoarele aspecte:

- ☺ Metode și mijloace moderne de utilizare în procesul editorial;

- ☺ Dezvoltarea parteneriatelor între bibliotecă și alte edituri / tipografii din R.Moldova;

- ☺ Designerul și tehnologiile poligrafice noi în aspectele de îmbunătățire a calității publicațiilor BNRM.

Autoinstruirea redactorului o face atât individual prin diferite lecturi, cât și prin intermediul participării în cadrul orelor trainingurilor, cursurilor, meselor rotunde, atelierelor ce se petrec la Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării de la BNRM și în cadrul orelor de curs a formării profesionale la Universitatea de Stat din Moldova.

Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării de la BNRM

În dezvoltarea, formarea și lărgirea orizontului de perfecționare un rol important este participarea redactorului în cadrul diferitor manifestări atât profesionale cât și culturale, atât în BNRM cât și în afara ei: Anul bibliologic, Forumul Ma-

nagerilor din Sistemul Național de Biblioteci, expoziții eveniment, lansări de carte, Salonul Internațional de Carte, Programul *LecturaCentral*, Nocturna bibliotecilor, Zilele științei, Conferințe internaționale și

naționale: ”Valori bibliofile”, ”Biblioteca Națională – liant dintre patrimoniu cultural și educație”, participarea în cadrul diferitor emisiuni atât prin intermediul radioului cât și televiziunii naționale etc.

Expoziție-eveniment la Biblioteca Națională a R.Moldova

Destinul unei cărți e trecut prin creierul și ochiul redactorului, care mereu bate la ușa sufletului său cerându-i: responsabilitate, dinamism, perseverență, onestitate, loialitate, obiectivitate, o preocupare pentru dezvoltarea profesională, o limbă per-

fectă vorbită, trăirea cuvântului din carte, o însușire a regulilor gramaticale, sintactice și fonetice, o cunoaștere multilaterală a personalităților în domeniul literaturii și tuturor domeniilor de știință.

Referințe bibliografice:

1. CODUL deontologic al bibliotecarului Aprobat la ședința plenară a Consiliului Biblioteconomic Național din 7 septembrie 2018. [online]. [citat 19.02.2021] Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Codul%20deontologic%20al%20bibliotecarului%20din%20Republica%20Moldova.pdf>
2. DICȚIONAR de Biblioteconomie și Științe ale Informării (Institutul de Studii Enciclopedice, Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan”). Chișinău: 2014. 411 p.
3. LEGE cu privire la activitatea editorială Nr.939-XV din 20.04.2000 elaborat de Parlamentul Republicii Moldova. [online]. [citat 16.02.2021] Disponibil: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/ro/md/md086ro.pdf>
4. LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160, aprobată de Parlament. Publicat: 07/20/2017. [online]. Disponibil: <http://old.mc.gov.md/ro/content/legea-cu-privire-la-biblioteci-aprobata-de-parlament>
5. LEGE privind dreptul de autor și drepturile conexe: nr.139 din 02.07.2010. In Monitorul oficial al Republicii Moldova. 2010, nr.191-193, pp.7-26. – Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&viem=doclang=18id=336156>
6. DEDIU, L. Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane. – București: 2012. p. 199-206.
7. DICȚIONARUL explicativ al limbii române DEX [online]. [citat 18.02.2021]. Disponibil: <http://dexonline.ro/>.
8. POPESCU, Diana Florentina. Ghid practic de limbă română: Fonetică, ortografie, ortoepie, punctuație, lexic; coord. Proiectului: Larisa Harea. – Ch.: Bons Offices, 2006. 72 p. ISBN 978-9975-9-80-019-8
9. PLĂIEȘU, Raisa. Templul Cărții: dedicată aniversării a 180 de ani a fondării Bibliotecii Naționale a Rep. Moldova (1832-2012): vol. I. – Chișinău: Tipocrat Print, 2012. 86 p. ISBN 978-9975-4402-2-6.
10. ȚURCAN, Nelly. Ghid practic pentru aplicarea Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci; resp. ed.: Ludmila Corghenci, Eugenia Bejan ; Consiliul Biblioteconomic Naț., Comisia de Formare Profesională Continuă. Chișinău : BNRM, 2016. 73 p.